# Ponašanje potrošača

# Kako potrošači biraju?

- Izbor ovisi o:
  - Dohotku
  - Cijenama
  - Ukusima potrošača
  - Pretpostavkama o ponašanju potrošača – tj. potrošači biraju najbolje što mogu za sebe – maksimiziraju korisnost
- Snop ili svežanj dobara (bundle of goods)
- Snop ili svežanj potrošnje (consumption bundle)

  $(x_1, x_2, \ldots, x_n)$

# Kako potrošači biraju: model izbora

- Potrošačev problem je koji od dostupnih svežnjeva potrošnje ($x_1$, $x_2$, …, $x_n$) odabrati.
- Pretpostavka modela:
  - dohodak je fiksiran
  - cijene su fiksirane
  - Sav prihod se potroši
- Izbor ovisi o:
  - Budžetskom ograničenju
  - Preferencijama potrošača
  - O tome kako potrošač odlučuje o izboru

# Budžetsko ograničenje

- Opisuje različite svežnjeve koje potrošač može kupiti, točnije pokazuje maksimalnu količinu jednog dobra koje se može kupiti, ako je kupljena određena količina drugog dobra
- Budžetski pravac – pokazuje trade-off
- Primjer: student bira između hrane i zabave (npr. filmova)

# Preferencije potrošača

- Potrošači mogu rangirati svežnjeve dobara obzirom na zadovoljstvo ili *korisnost* koju im pružaju (korisnost je zadovoljstvo koje potrošač dobiva od određenog postupka)
    - Korisnost ne mora biti kvantificirana, dovoljno je moći napraviti usporedbu
    - Ukupna korisnost – ukupno zadovoljstvo od konzumiranog snopa dobara
    - Marginalna korisnost – dodatno zadovoljstvo koje potrošač dobije od dodatne jedinice proizvoda

# Preferencije potrošača

- Pretpostavke modela:
  - Pretpostavljamo da je rangiranje snopova konzistentno (tj. ako je A preferiran B i B preferiran C, onda je A preferiran C)
  - Pretpostavljamo da potrošač uvijek preferira više nekog dobra nego manje tog dobra
  - Preferencije potrošača pokazuju padajuću graničnu stopu supstitucije
    - Sve manje i manje količine jednog dobra moraju biti žrtvovane da bi se postigla jednaka povećanja u količini drugog dobra

# Krivulja indiferencije

- Skup snopova dobara (“košare dobara”) ili točaka na kojima potrošač postiže jednako zadovoljstvo
- Za skup dvaju dobara x i y, sve točke koje u pravokutnom koordinatnom sustavu predočuju različite kombinacije potrošnje dobara x i y istog nivoa zadovoljstva čine krivulju indiferencije: $F(x,y) = U$
- Indiferencijska krivulja povezuje svežnjeve potrošnje koji imaju jednaku korisnost
- Nagib indiferencijske krivulje ovisi o individualnim preferencijama i jednak je graničnoj stopi supstitucije

# Krivulja indiferencije

- Padajuća funkcija
  - Zbog toga što potrošač uvijek preferira više nekog dobra
- Nagib krivulje je sve blaži što više idemo na desno
  - Pretpostavka o padajućoj graničnoj stopi supstitucije
- Krivulje indiferencije se ne presijecaju
- Različiti ukusi reprezentirani su različitim krivuljama
- Substituti i komplementi

# Granična stopa supstitucije

- **Granična stopa supstitucije dobra y za x (MRS)** je broj proizvoda y koji je potrošač voljan žrtvovati za dodatnu jedinicu dobra x da bi zadržao istu razinu zadovoljstva.
- Matematički: korisnost je f (x,y) = U

  totalni diferencijal te funkcije je:

$$\frac{\partial f(x,y)}{\partial x}dx + \frac{\partial f(x,y)}{\partial y}dy = 0$$

- granična stopa supstitucije:

$$\frac{dy}{dx} = -\frac{\frac{\partial f(x,y)}{\partial x}}{\frac{\partial f(x,y)}{\partial y}}$$

- gornji izraz možemo pisati:

$$\frac{dy}{dx} = -\frac{\frac{\partial U}{\partial x}}{\frac{\partial U}{\partial y}}$$

# Izbor potrošača

- Pretpostavka: potrošači biraju svežanj dobara koji si mogu priuštiti, i koji maksimizira korisnost
- Odabrani snop će biti točka na kojoj indiferencijska krivulja tangira budžetski graf

# Efekt dohotka i supstitucije

- Pretpostavimo da je cijena jednog dobra povećana dok sve drugo ostane konstantno. Tada se promjena u odabranom snopu dobara može podijeliti u dva efekta:
  - Efekt supstitucije
    - Promjena potražnje za proizvodom koja je uzrokovana promjenom u relativnim cijenama (korisnost konstantna)
    - Uvijek negativan
  - Efekt dohotka
    - Promjena potražnje za proizvodom koja je uzrokovana promjenom u stvarnom dohotku potrošača kad se promijeni cijena (stvarni dohodak je smanjen)
    - Može biti pozitivan ili negativan